
Kde má smysl šetřit? Vědec vypočítal dopad spotřeby domácností na životní prostředí

Kde má smysl šetřit? Vědec vypočítal dopad spotřeby domácností na životní prostředí

„Nebude vám vadit, když zavřu dveře na zahrádku? Zbytečně tu větrají.“ Hned na začátku našeho setkání v jedné z pražských kaváren Ing. Radomír Mach ukázal, jak ho ovlivňuje vlastní práce. Ve svém doktorském výzkumu se zabývá tím, jaký dopad má spotřeba českých domácností na životní prostředí. Absolventa ČVUT jeho přesvědčení o potřebě ochrany planety dovedlo až do Centra pro otázky životního prostředí UK a na Fakultu humanitních studií UK, kde se věnuje environmentálním studiím.

Radomír Mach se nejprve zabýval tématem ekologické stopy, posléze přešel k výzkumu environmentální zátěže způsobené spotřebou českých domácností. Studie z oboru ekonomie životního prostředí, na které se podílejí i jeho kolegové z centra Mgr. Milan Ščasný, Ph.D., a doc. Ing. Jan Weinzettel, Ph.D., vypočítává emise skleníkových plynů a plynů způsobujících acidifikaci a smog. Jde o emise, jež pocházejí přímo z paliv spotřebovávaných v domácnostech nebo jsou důsledkem výrobních procesů, následně dopravy a prodeje zboží či služeb, za něž domácnosti utrácejí peníze. „Asi každý tuší, že naše spotřeba například benzínu nebo výroba hnojiv má za následek určité emise. Pro správné rozhodování je však extrémně důležité vědět konkrétně, jaké procento z naší celkové spotřeby zaujímají jednotlivé položky. Můžeme se pak zaměřit na ty nejdůležitější a pokusit se je omezit přednostně. Šlo mi hlavně o praktický přínos tohoto výzkumu,“ zdůraznil Radomír Mach.

Výsledky studie přinášejí řadu zajímavých údajů pro lidi, kterým není lhostejná budoucnost naší planety, vysvětlil environmentalista: „Můžete to chápat jako vodítko nejen k tomu, co ve své spotřebě omezit, ale i za co peníze utrácet, aby byl negativní dopad na planetu a životní prostředí co nejmenší.“

Studie ukazuje, že ačkoli tuzemské domácnosti vydají ročně nejméně za vytápění a elektřinu (v porovnání se zbožím nebo potravinami), z pohledu absolutního dopadu na životní prostředí jsou právě elektřina a teplo největším problémem, a to kvůli vysoké emisní intenzitě. „Pokud bych měl apelovat na lidi, čím šetřit, rozhodně doporučuji začít u topení a teplé vody. Tady platí pravidlo „Za málo peněz hodně emisí“,“ podotkl výzkumník.

Zajímavým výsledkem studie je, že u dopravy jsou průměrné emise skleníkových plynů menší, než vědci očekávali. Ukázalo se však, že je to spíše vlastnost průměru než ekologické chování lidí. V této kategorii, kam patří například pohonné hmoty nebo letenky, jsou totiž velké rozdíly mezi jednotlivci. Na jednu stranu existují domácnosti, které cestují málo a mají v této kategorii nízké emise, ty ale vyvažují domácnosti, jež naopak „projezdí“ velké množství benzínu.

S ohledem na životní prostředí je pochopitelně nejlepší utrácet za to, co na něj má nejmenší dopad, a tím jsou služby. Ze studie také vyplývá, že skoro každá spotřeba má za následek emise. Čím více tedy člověk utrací, tím větší emise za sebou nechává. Proto je dobré nepořizovat zbytečné věci, dávat přednost sice dražšímu, nicméně o to kvalitnějšímu zboží, které déle vydrží. Nakupovat raději z druhé ruky a to, co už člověk nepotřebuje, nevyhazovat, ale poslat dál. „Sám se těmito pravidly snažím řídit, třebaže to stojí trochu úsilí. Změnilo to i můj způsob uvažování. Když dnes něco kupuji, nepřemýšlím tolik nad tím, kolik mě to stojí, ale kolik emisí to způsobí,“ usmíval se Radomír Mach.

Výsledky několikaletého výzkumu, na němž se podíleli také doc. Ing. Jan Weinzettel, Ph.D., a Mgr. Milan Ščasný, Ph.D., přetavil Ing. Radomír Mach ve studii *Environmental impact of household consumption: hybrid input-output analysis linked to household consumption data*, která by měla vyjít v časopise *Ecological Economics*.

Výzkum vychází z dat Českého statistického úřadu o výdajích zhruba tří tisíc domácností v České Republice, o emisích jednotlivých odvětví a jejich vzájemných dodávkách produktů. Právě z jednotlivých odvětví zemědělství, průmyslu a služeb totiž pocházejí produkty nebo služby, za něž lidé utrácejí. Prostřednictvím komplexních výpočtů založených na

environmentální input-output analýze se Radomír Mach a jeho kolegové dopracovali k obrovskému množství dat, která následně poskládali tak, aby se dala interpretovat.